

χωρίς παραφορά, σὺν ἄνθρωποι ἡμεροὶ πολιτισμένοι
χωρὶς καιεῖς νὰ ζητήσῃ ἐπανάληψιν.

Ἄλλ' ὁ μικρὸς Φρίττος μεγάλῳ ψυχῶς, εὐγνώμων
διὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ἀκροατηρίου, αὐτοβούλως ἤρ-
χισε μετὰ τινος στιγμῆς ἕτερον τραγουδάκι ζωηρόν,
πεταχτόν, μὲ πιστὴν ζακυνθινὴν προφορὰν, κινήσαν
τὸν εὐθυμον γέλωτα τοῦ πλήθους, τὸ ὅποιον καὶ
τὸν ἐχειροκρότησε.

Κατῆλθε μετ' ὀλίγον τῆς σκηνῆς ὁ Φρίττος κρα-
τῶν εἰς τὸ χέρι τὴν ξεδιαμμένην σκούφια του, περιῆλ-
θε τὰ τραπέζια μετὰ τινος συστολῆς. Ὁ πρόφῃν ἀ-
ναιδὴς ἐπίμονος καλλιτέχνης τοῦ ἱεροῦ εἶχε μετα-
μορφωθῇ εἰς ἕνα ντροπαλὸ φοβισμένον παιδί, ζητοῦν
οὐχὶ ἀμοιβὴν, ἀλλ' ἐλεημοσύνην!..

— Καὶ τί πίνεις, μωρὲ Φρίτσο, νὰ σέ κεράσω;
τὸν ἠρώτησεν ὁ διευθυντὴς τοῦ καφφέ-ἀμάν, ἐνῶ
ἐβάδιζε πρὸς τὴν σκάλαν, μετρῶν μετὰ προσυχῆς τὰ
ἐντὸς τῆς σκούφιας του πεντάλεπτα.

— Μπῆρα πίνω! τῷ ἀπήντησεν ἐκεῖνος χαρωπὸς
καὶ μετὰ σπουδῆς. Καὶ ἐκένωσε τὸ προσφερθὲν αὐ-
τῷ ποτήριον ζύθου, συστέλλων κομιχωτάτα τὸ
πρόσωπόν του εἰς τὴν πικρὰν γεῦσιν ποτοῦ, τοῦ ὁ-
ποίου μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς μόνον τὸ ὄνομα
ἐγνώριζεν. Ἠμίσειαν ὥραν μετὰ ταῦτα ὁ Φρίττος ἐ-
ξήρχετο ἐνὸς φούρνου, κρατῶν εἰς τὸ στόμα ἕνα ἀναμέ-
νο τσιγάρο καὶ δύο μεγάλους ἄρτους ὑπὸ τὰς μ-
σχάλας. Πρὸ τῶν θημάτων του αἰφνης εὐρέθη ὁ ἀστυ-
φύλαξ τοῦ Καφφέ-ἀμάν.

— Μωρὲ ἄτιμε, φουμάρεις; τῷ εἶπε. Τώρα θὰ
σέ πάρω μέσα, ποὺ μάντιστάθηκες καὶ δὲν ἤθελες
νὰ χορέψῃς!

— Ὅχι, κύριε ἀστυφύλακα, συμπάθησέ με, δὲν
τὸ ματακάνω. Νά! πηγαίνω στ' ἀδελφάκια μου
ψωμί νὰ φᾶνε· τὰ κακόμοιρα εἶναι νηστικά ἀπὸ τὸ
πρῶτ. Δὲν ἔχουμε πατέρα!

Καὶ ὁ Φρίττος ἀφελεὶς ἐλεύθερος, ἔλαβε τὴν πρὸς
τὴν συνοικίαν τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἄγουσαν. Ὁ ἀ-
στυφύλαξ ἐστάθη περίσκεπτος, ἐπ' ἀρεκτὴν ὥραν πα-
ρατηρῶν αὐτὸν φεύγοντα. Τῷ ἐφάνετο ὅτι ἐφ' ὅσον
ἀπεμακρύνετο μὲ τοὺς δύο ἄρτους εἰς τὰς χεῖρας
ἢ σκιά του ἐλάμβανεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης δια-
στάσεις μεγάλου ἀνθρώπου!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΛΑΘΟΣ

(Συνέχεια ἰδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Εὐρῃκε ἡ Μαρία τὸν πνευματικὸν της εἰς τὴν
ἐκκλησίαν, ὅπου, κατὰ τὸ σύστημά του, ἀνεγί-
νωσκε πρὶν πάχ νὰ πλαγιάσῃ ταῖς ἐσπεριναῖς του
εὐχαῖς. Εἰς ὅλον τὸν ναὸν τὸ τέμπλο μοναχὰ μὲ
τὰ δεσποτικὰ εἰκονίσματα καὶ τοὺς δώδεκα Ἀπο-
στόλους ἐφωτίζετο ὀλίγο ἀπὸ τὸ καντήλι ἐμπροσθεν
εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπὸ ἕνα κερί στυ-

λωμένο εἰς τὸ ἀναλόγι· αὐτοῦ ὁ ἀσπρομάλλης ἐφη-
μέριος, χωρὶς τὴν καμυλαῦνι, ἐπροσεύχετο μὲ ταπει-
νὴν φωνήν, μὲ καθαρὴν προφορὰν, γεμάτην χριστι-
ανικὴν κατάνυξιν. Ἡ Μαρία ἐμπῆκε εἰς τὸν νάρθηκα,
ἐστάθη εἰς τὴν θύραν, καὶ μὲ τὸ κεφάλι συμμμένο
ἔλεγε μέσα τῆς τᾶ πατερῆμά της· ὅταν ὁ Παπᾶς
ἐκλείσει τὸ εὐχολόγι, ἐπλησίασε καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι.

— Γιὰ καλὸ, Μαρία, τέτοια ὥρα;

— Δέσποτά μου, συγχώρεσέ με· κάμε τὸ καλὸ
νὰ μοῦ διαβάσῃς τοῦτο τὸ γράμμα τοῦ Ἀντωνά-
κη μου.

— Ἀ! τὸ καλὸ παιδί! γλήγορα· σώνεται ὁ
κακρός του.

Ὁ Παπᾶς ἄνοιξε τὸ γράμμα.

«Καλέ μου πατέρα. Ἐλαβὰ τὸ γράμμα σου καὶ
τὰ δεκαπέντε φράγκα· σᾶς εὐχαριστῶ· ἀλλὰ γιατί
νὰ στερηθῇτε σεῖς οἱ καὶ μένοι γονεῖς μου; ἐδῶ,
χάρis εἰς τὸν Θεόν, δὲν μοῦ λείπει τίποτε· ὁ λοχα-
γός μου μὲ ἀγαπᾷ καὶ μ' ἐπῆρε καὶ εἰς τὴν ἰδιαι-
τέραν ὑπηρεσίαν του· ἀλλὰ τὸ βᾶρος τῆς ξενιτειᾶς
τὸ αἰσθάνομαι περισσότερο αὐταῖς ταῖς ἡμέραις·
εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ὅπου δὲν ἐορτάζω εἰς
τὸ σπιτάκι μας. Ἀλλὰ καὶ σεῖς πρέπει νὰ ἔχετε
ὑπομονήν· μάθετε ὅτι ἦλθε διαταγὴ ἀπὸ τὸ Ὑ-
πουργεῖον νὰ μᾶς κρατήσουν καὶ ἄλλους τρεῖς μῆ-
νας, ὥστε μόνον τὸν τρύγον θὰ μ' ἔχετε κοντά
σας· γιὰ τοῦτο ἄργησα νὰ σᾶς γράψω, γιὰ νὰ μὴ
σᾶς πικράνω μίαν ὥραν πρωτύτερα. Πόσο θὰ βα-
ρυρανῇ τῆς καὶ μένης μου μάννας! Πατέρα μου, ἂν
μὲ ἀγαπᾶς, μὴ τὴν λυπήσῃς, καθὼς συμβαίνει κά-
ποτε νὰ θυμῶνῃς. Σᾶς φιλῶ τὰ μάτια καὶ τὰ χεῖρια.
Θὰ σᾶς γράφω ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου θὰ μετατεθῇ τὸ
τάγμα, ἀπὸ τὰ σύνορα. Ὁ ἀγαπητός σου υἱός».

— Αὔριο πρῶτ θὰ ἔλθω. Παπᾶ μου, νὰ μ' ἐξο-
μολογήσῃς.

— Ἀμαρτίαις ποὺ θὰ ἔκαμες, καὶ μένη, ἀπὸ τὴν
Μεγάλην Πέμπτην· λέγε τα μιά στιγμή τώρα.

— Εἶναι ἀργά, δέσποτά μου, καὶ μὲ περιμένει
ὁ Πέτρος· ἔρχομαι αὔριο τ' ἀποταχῶ.

— Αὔριο πηγαίνω εἰς τὴν πόλιν· μὲ προσκαλεῖ ὁ
Δεσπότης γιὰ πνευματικὴν ὑπηρεσίαν· ἔλα τὸ βρά-
δυ, εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν, ἢ τὴν τετράδην τὸ πρωί.

Ἡ Μαρία τοῦ ἐφίλησε τὸ χέρι καὶ αὐτὸς τὴν
εὐλόγησε, καὶ ἐνῶ ἐκείνη ἀναχωροῦσε, ἔλεγε μόνος του.

«Ἄγια γυναῖκα! δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τὴν ἐξομολο-
γήσω, ὅχι ἐγὼ ὁ ἀμαρτωλός, ἀλλὰ οὔτε ὁ Πα-
τριάρχης· θὰ τῆς φαίνεται πῶς ἔχει κἀνένα ἄχυρο
ἐπάνω εἰς τὴν συνειδήσιν της καὶ δὲν βλέπει τὴν
ὥραν νὰ ξελαφρωθῇ· ἄλλοι, καὶ πόσοι! ἔχουν δύο
λίτρας βολίμι καὶ δὲν τὸ αἰσθάνονται. Ὁ Παντο-
δύναμις, ἂν ὅλοι εἶχαν τὴν καρδιά της, τοῦτος ὁ
κόσμος θὰ ἦταν Παράδεισος. Φοβοῦμαι μὴ πάθῃ
κάποτε αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὴν περισσὴν ἀγά-
πην της».

Ἡ Μαρία εἶπε τοῦ ἀνδρός της ὅτι περιεῖχε τὸ γράμμα.

«Υπομονή, Μαρία, καὶ γι' αὐτὸ καὶ γιὰ κατὰ ἄλλο πού θ' ἀκούσης τώρα. Μάθε ὅτι καθὼς ἐμπαινα εἰς τὴν πόλιν, ὁ κλητῆρας μου ἐπικασε τὸ ἄλογο, καὶ ἤθελε νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν φυλακὴν, τοῦ χάρισα δέκα φράγκα γιὰ νὰ μοῦ ἀφήσῃ καιρὸν νὰ ἡμερώσω τὸν δανειστήν μου· φαίνεται ὅτι τοῦτος ὁ ἀθεόφοβος ἐμαθε ὅτι ἐξαγόρασα τὰ χρυσάφια καὶ ἐσυμπέρανε ἀπὸ αὐτὸ πῶς ἔχω ὁ δύστηχος νὰ τὸν ἀποπλερώσω καὶ δὲν θέλω. Ἐτίμωσέ τα λοιπόν, ὅτι αὔριο ἐνωρίς θὰ πάω νὰ τὰ ξαναβάλω σημάδι, νὰ δώσω τοῦ δανειστοῦ μου ὅσα ἐσυμφώνησα· διαφορετικὰ θὰ χάσωμε τὸ ἄλογό μας, θὰ μὲ βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ θὰ μείνουν χέρσα τ' ἀμπέλια».

Ὅτι αἰσθάνθη ἡ δυστυχισμένη γυναῖκα εἰς ἐκείνην τὴν στιγμήν δὲν λέγεται· καὶ πῶς νὰ περιγραφῇ ψυχικὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος, ἂν καὶ ἀθῶος, ἀγνός, δοκιμάζει πρῶτην φοράν ὅλην τὴν ὁδὸν ἐνόχου συνειδήσεως; Ἡ Μαρία δὲν ἐπρόφερε λέξιν, ἔπρεπε χάμου καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ τὰ δάκρυά της δὲν εἶχαν κρατημὸν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, καλὴ καὶ προκομμένη νοικοκυρά! ἐφώνηξε ὁ ἄνδρας της ἀκούτταξέ την! κλαίει καὶ μύρεται ὥσάν νυφούλα ὅπου θὰ τῆς πάρουν τὰ στολίδια της. Μάθε, κυρά μου, ὅπου, θέλῃς καὶ μὴ θέλῃς, αὔριο τ' ἀποταχῇ θὰ μοῦ δώσῃς τὸ κλειδί τῆς κασέλας νὰ τὰ πάρω· ἐγὼ εἶμαι ὁ κύριος ἐδῶ.

— Ἀ! Πέτρε, σκληρὸς ὅπου εἶσαι, ἄδικος—νὰ ἤξευρες—αὔριο αὔριο, τ' ἀποταχῇ.

Ὁ Πέτρος τὴν ἀφῆσε αὐτοῦ σωριασμένην κατὰ γῆς, ἀναψέ τὸ τσιμπούκι του, ἐκάθισε εἰς τὸ προαύλι καὶ ἐβάζε εἰς τὸν νοῦν του χίλιας ὑποψίας.

Πνεῦμα ἀνθρώπινον δὲν ἦν ἡταν ἱκανὸ νὰ ξανανοίξῃ, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινε ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμήν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Μαρίας· χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ πού εὐρίσκειται, χωρὶς νὰ δύναται νὰ προσηλωσῇ τὸ πνεῦμα της εἰς τὰ ἐρχόμενα ἢ νὰ στρέψῃ εἰς τὰ περασμένα, ἐρείχθη ὅπως ἦταν εἰς τὸ κρεβάτι, καὶ τὴν ἐπικασε λυγρὸ ὡς νὰ ἐψυχομαχοῦσε, ἀλλὰ τὸ ἐπνιγε μὲ τὸ προσκέφαλό μὴ τὴν ἀκούσῃ ὁ ἄνδρας της καὶ τὴν ἀναισχυντήσῃ πάλιν. Ὑστερ' ἀπὸ ἀμυποσην ὥραν, λήλημα πετεινοῦ, ἀποκορώθη καὶ ἐπέρασε ἀμέσως εἰς τὸν μυστηριώδη κόσμον τῆς φαντασίας· ἡ Μαρία ἐβλεπε συγχά ὄνειρα, πάντοτε φαιδρά καὶ ξάστερα, καὶ πολλὰς φορὰς ξυπνῶντας ἔλεγε ὅτι δὲν ἐγνώρισεν ὥραν καλὴν παρὰ μέσα εἰς τὸν ὕπνον της. Θυμαστὴ οἰκονομία τῆς φύσεως, εὐλογημένο δῶρον τῆς θείας εὐσπλαχνίας!

Εὐρίσκειτο εἰς ἓνα μέρος γνωστὸ της καὶ ἀγαπημένο ἀπὸ τὰ μικρά της χρόνια· πλαγίᾳ μεγάλῃ

ἐγλυκοκατέβαινε ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἕως εἰς τὸν ἄμμον, εἰς τὸ ἀκρογιάλι, τὸ ἐπάνω της μέρος ἕως εἰς τὴν μέσην μὲ μεγαλόδενδρον φουντωτὸν ἐλαιῶνα, καὶ ἀπὸ τὴν ζώνην ἕως κάτω ἀμπελόφυτο πλάγι· ἀντίκρου θάλασσα ἀπέραντη σμίγει μόνον μὲ τὸν οὐρανόν· οἱ χωρικοὶ τὴν ὀνομάζουν ἀγριοπέλαγο, ὅτι αὐτὴ ταῖς περισσότεραις φορὰς εἶναι ἀφρισμένη καὶ φαίνεται πῶς τελείως ἀπομονώνει τὴν νῆσόν μας ἀπὸ τὸν ἑξῶ κόσμον, ἐνῶ ἡ ἄλλη θάλασσα, ὁ κόλπος, ὅπου βρέχει τὸ ἀνατολικὸ πλευρὸ τῆς νήσου καὶ τὴν ἀντίκρου ἡπειρον, ὀμοιάζει ταῖς περισσότεραις φορὰς ἡσυχὴ λίμνη.

Ἡ τοποθεσία εἶναι μαγευτικὴ—ἐκεῖ ἀπὸ ἓνα μέρος ἡ βαθεῖα πρασινάδα τῶν ἐλαιοδένδρων καὶ ἡ τρυφερώτερη τῶν ἀμπέλων, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ καταγάλανζή ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης—ἀλλὰ γιὰ τὴν Μαρίαν πρὸ πάντων ἡ οἰκουμένη δὲν εἶχε τόπον νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ περισσότερον· ἐκείνη ἡ πλάσις, μὲ ὅλην της τὴν φυσιογνωμίαν, εἰς τὴν στερεὰν καὶ εἰς τὸ πέλαιον, ἔκαναν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν της ἓνα μὲ τὰ ἀθώοτερα καὶ φαιδρότερα αἰσθήματα τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ηλικίας της· καθὼς συμβαίνει ὅταν παίζεται μουσικὴ ὅπου πρωτακούσαμεν εἰς τὴν νεότητά μας· ὁ ἦχος της μᾶς μαγεύει, καὶ ἀποροῦμεν πῶς ἐκεῖνος ὁ ῥυθμὸς δὲν προξενεῖ εἰς τοὺς νέους ὅτι ἐμεῖς αἰσθανόμεθα—διότι ἐκείνη ἡ μουσικὴ, ἂν καὶ ἀκούονται ἄλλαις μελωδικώτεραις, ἐγίνε ἀπὸ πολὺν καιρὸν μέρος τοῦ ἐαυτοῦ μας, εἶναι ὁ μακρυνός, γλυκὸς ἄμα καὶ λυπητερός ἀντίλαλος τῶν εὐτυχισμένων ἡμερῶν μας· παρομοίαν μουσικὴν ἔχει μία γνωστὴ μας φυσικὴ τοποθεσία· ἓνας ξερὸς βράχος, ὅπου ἐφύτρωσε καὶ ἐμεγάλωσε μοναχικὸ κυπαρίσσι, ἔχει τὴν ἀγάπην μας ὅσον δὲν τὴν ἔχει καθεῖ ἄλλο ὠραιότερο θέμα· φαίνεται ὅτι ἐκεῖνοι οἱ χαρακτήρες φυλάγουν, μέσα εἰς τὴν φαντασίαν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας, τὴν ποθητὴν ἀληθινότην εἰκόνα τῆς ζωῆς μας, ὅπως ἦταν, πρὶν τὰ πάθη καὶ τὰ παθήματα τῆς ἀφαιρέσου τὴν φυσικὴν ἀθωότητά καὶ τὴν γαλήνην.

Αὐτοῦ ἀκολουθοῦσε μικροῦλα, πέντε ἢ ἑξὶ χρόνων κόρη, τοὺς γονεῖς της, εἰς ὅλους τοὺς μῆνας, διότι δὲν εἶναι μῆνας ὅπου ὁ καλὸς γεωργὸς νὰ μὴν εὐρῇ νὰ κάμῃ ἐργασίαν εἰς τὸ ἀμπέλι καὶ εἰς τὸν ἐλαιῶνα, καὶ ἐκεῖνο τὸ κτῆμα ἦταν ἀληθινὸ περιβόλι. Τοιοῦτοτρόπως ἡ φανταστικὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη πλαγίᾳ μὲ κάθε φυτὸ, μὲ κάθε δένδρον ἡμερὸ ἢ ἄγριον, μὲ κάθε χειρόκτιστον λιθεῖα ἢ ῥιζόπετρον, μὲ κάθε δέμα, μὲ κάθε φρούδι, μὲ κάθε μονοπάτι, μὲ κάθε παρακλάδι μὲ κάθε στένωμα, εἶχε μείνῃ βαθυὰ χαραγμένη εἰς τὸ νεανικὸ της πνεῦμα, ὥστε ἂν ἦταν ζωγράφος θὰ ἤμπορούσε νὰ μορφοῦσῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν θέσιν πολλὰς καὶ ὀραβόταταις εἰκόνας νὰ μὴ παρὰλλάζουν παντάπασιν ἀπὸ τὸ φυσικὸ τους. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο τὸ πέλαιον

εἶχε ἀνοίξῃ τὸν νοῦν της, εἶχε φτερώσῃ τὴν φαντασίαν της, καθὼς εἰς ὅλαις ταῖς ὥραις τῆς ἡμέρας, ἐνῶ ἐδιάβαινε, ἀπὸ ψηλά τὸ ἐθεωροῦσε, πότε θεωριωμένο καὶ μελανό, πότε ἡμερο καὶ ἀσπρογάλαζο, καὶ ἀπότε, εἰς τὸ βασιλεῖμα, σύννεφα νὰ καθίζουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ μέσα εἰς αὐτὰ νὰ ἀνοίγωνται σκοτεινὰ λαγκαθία καὶ χρυσοὶ ποταμοὶ νὰ χάνωνται εἰς τὰ βάθη. Ἰδοὺ πῶς ἀδελφώθη ἡ τρυφερὴ ψυχὴ της μ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ τὴν βαθεῖαν ἐκείνην συμπάθειαν ἤλθε, εἰς τὴν νεανικὴν της ἡλικίαν, νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ κλείσῃ διὰ πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν της ὁ πόνος· πόσο ἐκλαψεν ὅταν ὁ πατέρας της ἀναγκάσθῃ νὰ πουλήσῃ ἐκεῖνο τὸ περὶ φανὸ κτήμα, ὅπου ἄκουσε νὰ ζωοθρέψῃ τὴν οἰκογενεὶάν του, καὶ ὅπου εἶχε προσδιορίσῃ πατόκορφα μίαν μικρὴν λουρίδα ποσειδά τῆς ἀγαπητῆς του Μαρίας.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΚΑΙ ΕΔΩ Η ΓΥΝΗ ;

Εἰς τὸν αἰῶνά μας, τὸν αἰῶνα τῶν ἐκπλήξεων, ὁ πυρετὸς ἡ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐργασίας κατέλαβε καὶ τὴν γυναῖκα. Οἱ μικροὶ της πόδες ἀνέβησαν τὴν κλίμακα τῶν πανεπιστημίων καὶ αἱ μικραὶ της χεῖρες χειρίζονται γραφίδα, γλυφίδα, καὶ πλῆκτρον.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἡ γυνὴ ἐργάζεται περισσότερον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον ἡ ἐργασία της ἐπεκτείνεται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ ἀσθενοῦς πλάσματος, ἂν δὲν προσθέτῃ τίποτε, ὅπως δὲν προσέθηκε μέχρι τῆς σήμερον καὶ ὅπως ἴσως δὲν θὰ προσέσθῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἀπέδειξε δύο πράγματα : Τὸ πρῶτον τὸ εἶπεν ἡ δεσποινὶς Μπῶτλερ, ἡ νεαρὰ Ἀμερικανὶς ἡ ἀντιπροσωπεύτασα εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ὅπως καὶ εἰς τὴν στέψιν τοῦ Τσάρου δύο ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἐφημερίδων τοῦ νέου κόσμου. Ἡ γυνὴ ἐργάζεται μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Τὸ δεύτερον τὸ λέγω ἐγώ. Ἡ ἐργαζομένη γυνὴ, οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ ὡς ὁ ἀνὴρ ν' ἀνοίξῃ νέους κόσμους εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἀλλὰ ἐνῶ ὁ πυρετὸς αὐτὸς τῆς δράσεως κατέλαβε τὴν γυναῖκα, τί κάμνει ἡ γυνὴ τοῦ Βυζαντίου ;

Κοιμάται ἀκόμη βαθύτατα καὶ τὴν ἀφινουν ἀσυγκίνητον τὰ ἄρθρα τῆς κ. Παρρεῖν, τῆς καλῆς μου φίλης, ἡ ὁποία τὴν θέλει τὴν γυναῖκα εἰς τὴν αὐτὴν βαθμίδα μετὰ τὸν ἄνδρα ;

* *

Ἡ γυνὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐργάζεται. Ἔχομεν γυναικεῖους συλλόγους, ὅπου ἡ γυνὴ σκέπτεται, ὅπου ἡ γυνὴ κάμνει νομοσχέδια, εὕρισκει πηγὰς, φέρει τὰ ἐξοδα καὶ τὰ ἔσοδα μετὰ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν εἰς ἰσοζύγιον. Τῶν συλλόγων αὐτῶν ὁ σκοπὸς, εἶνε ἡ ἀγαθοεργία.

« Ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν », τῆς ὁποίας τὴν εὐεργετικὴν δράσιν, ἡσθάνθη τὸ καμίνι τοῦ πτωχολογίου, εἶνε τρανότατον δεῖγμα τῆς ἐνταῦθα γυναικεῖας δράσεως.

Ὅχι, δὲν θὰ λησμονήσω τὴν πρώτην φορὰν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθην τὸ « Ἐργαστήριον τῶν κυριῶν », τὸ κατὰστημα τὸ συντηρούμενον ὑπὸ τῆς φιλοπτώχου ἀδελφότητος. Γυνὴ τὸ διηύθυνε, γυνὴ τὸ ἐρρύθμισε, γυναῖκες τὸ συντηροῦν.

Τί ἐργασία λεπτὴ, ἡ λεπτοτέρα ἐργασία τὴν ὁποίαν καὶ ἡ ἀράχνη θὰ ἐξήλθει. Ὅλα τὰ πλούσια ἀσπρόρρουχα, τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ ἐνδυθῶν αἱ εὐποροὶ δέσποιναί, ἐκεῖ ἀπὸ τὰς πληγωμένας μετὰ τὴν βελόνην χεῖρας τῆς πτωχῆς διήρχοντο καὶ τὸ εὐτελές—ἃ πολὺ εὐτελές—ἡμερομίσθιον συνετήρει οἰκογενεῖας ὁλοκλήρους.

Ἀλλ' ὅ,τι μετὰ συνεκίνησε (καὶ τὴν εἰκόνα αὐτὴν, τὴν ἔχω μετὰ τὸν ἴδιον πάντοτε θρησκευτικὸν σεβασμὸν ἐμπρὸς μου) ἦτο ἡ διευθύντρια τοῦ κατὰστήματος.

Ὅχρὰ, λεπτοφυὲς, μετὰ μειδίαμα ἀρρήτου ἀγαθότητος μετὰ τὸ μειδίαμα, τὸ ὅποιον ἐνθαρρύνει καὶ ἐγκαρδιώνει, ἐφέρετο ὡς ἄλλη μήτηρ πρὸς τὰς ἐργάτιδας.

Θυγάτρη τῆς ποιητρίας Εὐφροσύνης Σαμαρτσίδου, ἂν δὲν ἔγεινε ποιήτρια, ὅπως ἡ μήτηρ της, ἔγεινεν ἡ ἐξόχως χριστιανὴ γυνὴ, τῆς ὁποίας τὰ χεῖλη εὕρισκον λέξεις μελιστάλακτους, διὰ νὰ παραμυθίσωσι καὶ νὰ ἀπαλύνωσι τὴν σκληρυνθεῖσαν ἀπὸ τὰ βάσανα καρδίαν.

Τώρα ἀσθενεῖ καὶ δι' αὐτὴν προσεύχονται ὅλαι αἱ πτωχαί, αἱ ὁποῖαι τὴν ὠνόμαζον μητέρα τῶν, ἀσθενεῖ, καὶ ἡ φιλόπτωχος τῶν κυριῶν ἀδελφότης, γνωρίζουσα τί ὀφείλει εἰς τὸ γλυκὸ ἐκεῖνο πλάσμα, τὸ μετὰ τόσης συνέσεως καὶ εὐσταθείας ἀναγαγόν εἰς ἐμπρέπουσαν θέσιν τὸ κατὰστημα, παρακολουθεῖ μετὰ συγκινήσεως τὴν πορείαν τῆς ἀσθενείας καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεώς της.

Εγὼ εὕρισκω τὴν κυρίαν Σαμαρτσίδου, ὡς τὴν ἐξόχως δράσασαν ἐνταῦθα γυναῖκα.

* *